

30-AVGUST, 2024-YIL

KRISTINA ROSETTINING "GOBLIN BOZORI" POEMASI VA ZULFIYA
QUROLBOY QIZING "YOMG'IRLI YO'LKA" HIKOYASIDA "BOZOR"
AGORONIMINING LEKSIK TAHLILI

Hikmatova Nigina Akmalovna

BuxDPI xorijiy tillar kafedrası o'qituvchisi.

hikmatovanigina@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13318174>

Annotatsiya. Mazkur maqolada mashhur ingliz shoirasi Kristina Jorjina Rosettining "Goblin bozori" va bugungi o'zbek hikoyanavisligida o'zining hikoyalari bilan nom qozongan adiba Zulfiya Qurolboy qizining "Yomg'irli yo'lka" hikoyalaridagi bozor tasviri tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: hikoya, poema, bozor, ramziylik, allegoriya

LEXICAL ANALYSIS OF THE AGORONYM "MARKET" IN CHRISTINA ROSETTI'S
POEM "GOBLIN BAZAAR" AND ZULFIA KUROLBOY'S STORY "YOMGHIRLI
YOLKA"

Abstract. This article analyzes the image of the market in the stories of famous English poetess Christina Georgina Rosetti's "Goblin Bazaar" and "Yomgirli Yolka" by Zulfiya Kurolboy, a writer who became famous for her stories in today's Uzbek short stories.

Key words: story, poem, market, symbolism, allegory

ЛЕКСИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ АГОРОНИМА «РЫНОК» В ПОЭМЕ КРИСТИНЫ
РОЗЕТТИ «БАЗАР ГОБЛИНОВ» И РАССКАЗЕ ЗУЛЬФИИ КУРОЛБОЙ
«ЁМГИРЛИ ЁЛКА»

Аннотация. В данной статье анализируется образ рынка в рассказах известной английской поэтессы Кристины Джорджины Розетти «Базар гоблинов» и «Йомгирли Олка» писательницы Зульфии Куrolбой, прославившейся своими рассказами в современных узбекских рассказах.

Ключевые слова: рассказ, стихотворение, базар, символика, аллегория.

Adabiyot har bir xalqning ijtimoiy va madaniy hayotini tasvirlab beruvchi fanlardan biri bo'lganligi munosabatidan, biz turli millatlar adabiyotida umumbashariy mavzularga duch kelamiz. Turli xalq yozuvchilari odatda bir voqelikni hayotga o'z qarashlari va adabiyotning linguokulturologik xususiyatlariga asoslangan holda turli tarzda tasvirlab beradilar. Buyuk ingliz shoirasi Kristina Rosettining "Goblin bozori" va XXI asr mashhur o'zbek shoirasi Zulfiya

30-AVGUST, 2024-YIL

Qurolboy qizining “Yomg’irli yo’lka” hikoyalari yuqorida tasvirlangan turdagi adabiy asarlar turiga misol bo’la oladi.

Ikkala shoira ham o'z hikoyalarida “bozor” markaziy ramz sifatida ifodalangan. “Yomg’irli yo’lka” hikoyasida bozor o’z ma’nosida, ya’ni savdo-sotiq qiladigan joy ma’no, “Goblin bozori”dagi “bozor” so’zi o’zining lug’aviy ma’nosidan tashqariga chiqib, she’rda kuchli timsolga aylanadi, istak, vasvasa va man etilgan lazzatlarga berilish oqibatlari o’rtasidagi murakkab o’zaro ta’sirni ifodalaydi.

"Goblin bozori" - bu Kristina Rossetti tomonidan yozilgan, ilk bor 1862 yilda nashr etilgan nasriy she'r. She'r ramziylik va allegoriyaga boy va goblin bozorining o'zi markaziy ramz bo'lib xizmat qiladi. Goblin bozorini turli yo'llar bilan talqin qilish mumkin, ammo umumiy talqinlardan biri shundaki, u materialistik va hissiy dunyoning vasvasalari va xavflarini ifodalaydi.

Poemada goblin erkaklar ikki opa-singil Laura va Lizzini ekzotik va mazali mevalar bilan o'ziga jalb qiladi. Bozor vasvasa va jozibali joy sifatida tasvirlangan, u erda goblin erkaklar o'z buyumlaridan bexabar ayollarni o'ziga jalb qilish va tuzoqqa tushirish uchun foydalanadilar. Ular taklif qilayotgan mevalar oddiy mevalar emas, balki ramziy ma'nolarga ega bo'lib, ko'pincha istak, zavq va taqiqlangan indulgensiya bilan bog'liq.

Hikoya oddiy. Ikki yolg'iz opa-singillar kichkina goblin savdogarlari tomonidan vasvasaga solinadi, ular glens va o'rmonlarni ta'qib qiladilar va kechqurun beparvo qizlarni mevalari bilan o'ziga jalb qiladilar, boy, yorqin, ta'mi mazali. Lizzi qarshilik qiladi; Laura vasvasaga berilib ketadi. Jabrlanuvchi mevani tatib ko'rgandan so'ng, u ikkinchi ta'mga bo'lgan yovvoyi ishtiyoq bilan azoblanadi, ammo goblin savdogarlari buni hech qachon ta'minlamaydilar. Lauraning hayotidan qo'rqish. Lizzi singlisining hayotini saqlab qolish uchun "olovli antidot" ni qo'lga kiritish uchun goblinlarning vasvasalariga qarshi turib, ularning vasvasalariga duchor bo'ladi.

Antidot - bu mevaning o'zi. Goblin Lizzini masxara qiladi, masxara qiladi va qiynab qo'yadi, lekin u tartibsizliklar orasida mustahkam turadi. Nihoyat, u g'alaba qozondi va yuziga boy sharbatlar surtilgan holda, u Laurani o'pib, yonoqlari va iyagidan so'rishiga ruxsat berish uchun uyiga yugurdi. Ikkinchi ta'm Lauraning intilishini qondiradi. U najot topadi va she'r opa-singilga mashhur hurmat bilan yakunlanadi.

Goblin bozorini dunyoviy zavq-shavq, boylik va vasvasaga berilish oqibatlarining timsoli sifatida ko'rish mumkin. U istak, o'z-o'zini nazorat qilish va yaxshi yo'ldan adashishning mumkin bo'lgan xavflarini o'rganadi. Bundan tashqari, she'r opa-singillik, qurbonlik va qutqaruvni o'z ichiga oladi.

30-AVGUST, 2024-YIL

Shuni ta'kidlash kerakki, "Goblin bozori" murakkab va ko'p qatlamli she'r bo'lib, talqinlar turlicha bo'lishi mumkin. Turli o'quvchilar o'zlarining qarashlari va tajribalariga asoslanib, goblin bozorining ramziy ma'nosida turli xil ma'nolarni topishlari mumkin.

“Goblin bozori”dan farqli o‘laroq, “Yomg‘irli yo‘lka” hikoyasida asar qahramoni turmush yukini o‘z bo‘yniga olgan, xiyonat sabab eridan alohida alohida yashovchi, uch jonni yolg‘iz parvarishlayotgan, asli kasbi musiqachi bo‘lgan biroq tirikchilik ilinjida savdo-sotiq qiluvchi ayol obrazi tasvirlangan: “Bozorda ortiq o‘tirgisi kelmadi. Yerga to‘shalgan sholcha ustiga yoyilgan narsalarini yig‘ishtirdi-da, sumkasini yelkasiga ortmoqlagancha uyiga piyoda yo‘l oldi. Ming ko‘zli bozor ortda qoldi. Qappaygan qorinlar, chaqchaygan nigohlar shovqini va chirigan piyozlarning hidi ham. Ufqdan ko‘tarilgan bulut shahar osmonini qoplay boshladi”.

Odamlarga limmo-lil bozorda ayol o‘zining yap-yangi doshqozonini o‘g‘irlatib qo‘yadi, biroq bu qanday sodir bo‘lganini o‘zi ham sezmay qoladi.

Aslida ayol bozorda birinchi marta biror narsasini yo‘qotayotgani yo‘q. Ilgari ham tez-tez biror narsasini o‘g‘irlatib qo‘yardi. Lekin ular mayda-chuyda narsalar edi. Doshqozon esa... hali yap-yangi edi-da. Ja nari borsa ikki marta ishlatilgandir. Uni qarovsiz qolgan qo‘shni kampirdan arzon-garovga sotib olib, anchadan buyon durustroq pullayman deb asrab kelayotgandi.

“Yomg‘irli yo‘lka” hikoyasida bozor ayol tilidan quyidagicha tasvirlangan: “bozor unchalik yaxshi joy emas, alg‘ov-dalg‘ov zamonning uzluksiz jangi davom etayotgan besurur hayot maskani; sokinlik, shodu xurramlik hukm surayotgan olam esa uning tegrasida aylanadi; biroq har qalay, bu yerda jon saqlasa bo‘ladi.

Muhimi – o‘zni yo‘qotmaslik.

Gohida bozorda xaridor kutib o‘tirib... o‘zining qayerda ekanligini unutib qo‘yadi.

Allaqanday sirli-sehrli ohang odamlarning tussiz basharalari va shovqin-suron orasidan sirg‘alib o‘tib, asta-sekin qalbiga oqib kirayotganday bo‘laveradi. Shunda o‘zini allaqanday sirli orolchaga tushib qolganday his qiladi, barmoqlari sholcha ustidagi eski-tuskilarni emas, pianinoning oppoq klavishlarini silayotganday, ruhi olis-olislarga parvoz qilayotganday bo‘laveradi.”

Ikkala hikoyada ham ayol qahramonlari orqali bozor tasvirlangan. “Goblinlar bozori” poemasi “bozor” – dunyoviy zavq-shavq, boylik va vasvasaga berilish oqibatlarining timsoli sifatida berilgan. “Yomg‘irli yo‘lka” hikoyasida bir qarashda “bozor” timsoli o‘z ma’nosida savdo-sotiq qilinadigan joy ma’nosida kelgandek ko‘rinsa-da, aslida taqdirning turli sinovlaridan charchagan, hayotning og‘ir yuki gardaniga tushgan, farzandlarini otasiz katta qilmaslik uchun erining xiyonatiga ko‘z yumgan ayol tashvishlarini bir zum bo‘lsa-da unutish maqsadida bozorda

30-AVGUST, 2024-YIL

o'rinlashadi. Biroq bu yerda ham savdogarlarning arziyasini molini ko'klarga ko'tarib sotish-u bozordagi o'g'riliklar, bozor ekan deb har qanday yuzsizliklarga yo'l qo'yilayotganligiga guvohi bo'ladi. Demak, ikkala hikoyada ham bozor majoziy ma'noda qo'llanilganligini, buni chuqur anglagan holda aniqlash mumkin.

Hikoyalardagi bozor agoronimini leksik jihatdan tahlil qilar ekanmiz, ayta olamizki, ikkala adiba ham bozor timsolini ikki xil yondashgan holatda ingliz shoirasi zavq-shavq, vasvasi bozori sifatida tasvirlagan bo'lsa, o'zbek hikoyanavisi bozor so'zining o'z asl ma'nosi ya'ni "savdo-sotiq qilinadigan joy" ma'nosi bilan birgalikda turli-tuman insonlarning qiyofasi aks etgan makonga qiyoslaydi.

REFERENCES

1. Zulfiya Qurolboy qizi "Yomg'irli yo'lka", *"Sharq yulduzi" jurnali*, 2017 yil, 3-son
2. Kristina Rosetti "Goblinlar bozori", 1862, London
3. O'zbek tilining izohli lug'ati, 5 jildlik, 1-jild, O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2006, 299-300 b.
4. www.http Краткий словарь терминов и понятий литературной ономастики (поэтонимологии).
5. Соловьев А.Н. Агоронимы мегаполисов России: названия площадей как ономастическая категория // *Филология и культура*, 2010. №1-2(7) С.95-95

MODERN SCIENCE
& RESEARCH